

relse paa 112 Mill. Kr., der omtales i Betænkningen, jvf. Side 118, regner Udvalget, at Nettorentebesparelsen (for Statskassen) kun vil andrage 79 Mill. Kr., d. v. s. Besparelsen gaar ned med ca. 30 pCt.

Det saaledes anførte System synes meget rationelt ud fra de givne Forudsætninger, men lider dog, som ogsaa Udvalget er klar over, af en meget væsentlig Mangel, nemlig at man ikke ad denne Vej kan ramme de Personer, der under Krigen har haft store Indtægter, men brugt dem. Udvalget er derfor inde paa Tanken, at man f. Eks. kunde supplere Formuestigningsafgiften med en Efterbeskatning af Krigstidens Merindkomster.

Udvalget gaar dog, bortset fra et Medlem, ikke ind for en saadan Supplerings, hvilket maa siges at være meget beklageligt. Der synes at være to Grunde til, at man viger tilbage herfor. Dels er man bange for, at en Skat af den Art vil være meget kompliceret at gennemføre, dels er man bange for, at en saadan Skat vil hæmme Forbruget og derigennem virke depressiv.

Jeg synes, at ingen af Argumenterne kan være tilstrækkelig afgørende overfor den Kendsgerning, at man i det Omfang, det overhovedet er gør ligt, bør ramme de Personer, som har haft store Krigsfortjenester og forbrugt dem.

I Stedet rammer man i første Række Opsparingen; men netop ud fra de Synspunkter, som det store Flertal af Befolkningen anlægger, burde man vel først og fremmest ramme dem, der har brugt deres Penge, i anden Række dem, der har sparet op.

Kjeld Bjerke.

Jørgen Pedersen: Fuld Beskæftigelse og økonomisk Tryghed, samt andre Afhandlinger. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck. København 1945. 129 Sider. Kr. 7,75.

Professor Jørgen Pedersen's i Slutningen af 1945 udsendte Bog indeholder fem Afhandlinger om (I) fuld Beskæftigelse og økonomisk Tryghed, (II) Udligning af Lønniveauet i Landbruget og andre Erhverv, (III) Inflationen og Fordelingen, (IV) Gældsproblemet samt (V) en Belysning af den økonomiske Politik i 1918—20. Samtlige Afhandlinger er saaledes direkte eller — som V — indirekte af aktuel Interesse.

Titelafhandlingen (I) svarer ret nøje til dels Artiklen »Reguleringen af Pengevæsenet efter Krigen« (Nationaløkon. Tidsskr. 1944), dels Kapitel 6 i 2. Del af Jørgen Pedersen's i 1944 udkomne Bog om Pengeteori og Pengepolitik, som tidligere har været anmeldt i Handelsvidenskabeligt Tidsskrift (8. Aarg. 1944, S. 201).

Afhandling (II) har tidligere været offentliggjort i Nationaløkon. Tidsskr. 1945 under Titlen »Fuld Beskæftigelse og Leveomkostningerne«. Afhandlingens Grundtanke er følgende: I Mellemkrigsperioden og særlig i 1930'erne var Lønniveauet indenfor Landbruget betydeligt lavere end Lønnen for tilsvarende Arbejde i andre Erhverv. Lønforskellen kunde opretholdes i Kraft af, at Byerhvervenes store Arbejdsløshed virkede som en Bremse paa Indvandring af Arbejdskraft fra Landbruget. Men hvis man i Fremtiden etablerer den meget omtalte fulde Beskæftigelse, forøges Arbejdskraftens Be-

relse paa 112 Mill. Kr., der omtales i Betænkningen, jvf. Side 118, regner Udvalget, at Nettorentebesparelsen (for Statskassen) kun vil andrage 79 Mill. Kr., d. v. s. Besparelsen gaar ned med ca. 30 pCt.

Det saaledes anførte System synes meget rationelt ud fra de givne Forudsætninger, men lider dog, som ogsaa Udvalget er klar over, af en meget væsentlig Mangel, nemlig at man ikke ad denne Vej kan ramme de Personer, der under Krigen har haft store Indtægter, men brugt dem. Udvalget er derfor inde paa Tanken, at man f. Eks. kunde supplere Formuestigningsafgiften med en Efterbeskatning af Krigstidens Merindkomster.

Udvalget gaar dog, bortset fra et Medlem, ikke ind for en saadan Suppleringsring, hvilket maa siges at være meget beklageligt. Der synes at være to Grunde til, at man viger tilbage herfor. Dels er man bange for, at en Skat af den Art vil være meget kompliceret at gennemføre, dels er man bange for, at en saadan Skat vil hæmme Forbruget og derigennem virke depressiv.

Jeg synes, at ingen af Argumenterne kan være tilstrækkelig afgørende overfor den Kendsgerning, at man i det Omfang, det overhovedet er gør ligt, bør ramme de Personer, som har haft store Krigsfortjenester og forbrugt dem.

I Stedet rammer man i første Række Opsparingen; men netop ud fra de Synspunkter, som det store Flertal af Befolkningen anlægger, burde man vel først og fremmest ramme dem, der har brugt deres Penge, i anden Række dem, der har sparet op.

Kjeld Bjerke.

Jørgen Pedersen: Fuld Beskæftigelse og økonomisk Tryghed, samt andre Afhandlinger. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck. København 1945. 129 Sider. Kr. 7,75.

Professor Jørgen Pedersen's i Slutningen af 1945 udsendte Bog indeholder fem Afhandlinger om (I) fuld Beskæftigelse og økonomisk Tryghed, (II) Udligning af Lønniveauet i Landbruget og andre Erhverv, (III) Inflationen og Fordelingen, (IV) Gældsproblemet samt (V) en Belysning af den økonomiske Politik i 1918—20. Samtlige Afhandlinger er saaledes direkte eller — som V — indirekte af aktuel Interesse.

Titelafhandlingen (I) svarer ret nøje til dels Artiklen »Reguleringen af Pengevæsenet efter Krigen« (Nationaløkon. Tidsskr. 1944), dels Kapitel 6 i 2. Del af Jørgen Pedersen's i 1944 udkomne Bog om Pengeteori og Pengepolitik, som tidligere har været anmeldt i Handelsvidenskabeligt Tidsskrift (8. Aarg. 1944, S. 201).

Afhandling (II) har tidligere været offentliggjort i Nationaløkon. Tidsskr. 1945 under Titlen »Fuld Beskæftigelse og Leveomkostningerne«. Afhandlingens Grundtanke er følgende: I Mellemkrigsperioden og særlig i 1930'erne var Lønniveauet indenfor Landbruget betydeligt lavere end Lønnen for tilsvarende Arbejde i andre Erhverv. Lønforskellen kunde opretholdes i Kraft af, at Byerhvervenes store Arbejdsløshed virkede som en Bremse paa Indvandring af Arbejdskraft fra Landbruget. Men hvis man i Fremtiden etablerer den meget omtalte fulde Beskæftigelse, forøges Arbejdskraftens Be-

vægelighed, og en Lønudligning vil derfor finde Sted. Hvis Landbrugsproduktionen ikke varigt skal gaa tilbage, maa ikke blot Lønningerne, men ogsaa Landbrugets Salgspriser og dermed hele Indkomstniveauet i Landbruget stige i Forhold til de øvrige Erhvervs Indkomstniveau. Denne Forskydning kan opnaas ved Forhøjelse af Valutakurserne. Paa Basis af Tal for 1938 kommer Jørgen Pedersen til ca. 75 pCt.s Forhøjelse af Landbrugets Lønninger og af Valutakurserne. Følgen heraf for Leveomkostningerne beregnes til 20 pCt.s Stigning, saaledes at altsaa Reallønnen indenfor Landbruget stiger, men indenfor de øvrige Erhverv falder. Det forudsættes, som nævnt, at Landbrugsproduktionen ikke maa reduceres. Hvis denne Betingelse ikke skal være opfyldt, kan Forhøjelsen af Valutakurserne være mindre end de 75 pCt., fordi Arbejdets Grænseproduktivitet øges ved Formindskelse af Produktionen. Jørgen Pedersen skønner imidlertid, at den Beskæftigelsesstigning udenfor Landbruget, som en Forhøjelse af Valutakurserne proportionalt med Lønstigningen i Landbruget giver Basis for, ikke er større end den til Opnaaelse af fuld Beskæftigelse nødvendige Beskæftigelsesforøgelse. Dette Skøn turde være langt ved Siden af det rigtige. Vi kan for 1938 (jfr. Stat. Aarb. 1939, Tabel 133) ganske groft sætte Betalingsbalancens løbende Indtægter = løbende Udgifter = 2000 Mill. Kr. Hvis vi forsigtigt antager, at Efterspørgselselasticiteten m. H. t. Valutakurserne for Import m. v. kun er $\frac{1}{2}$, og at Udbudselasticiteten for Industrieksporten er 1, medens der bortses fra Ændring af Landbrugseksporten, bliver Følgen af 75 pCt.s Forhøjelse af Valutakurserne et Overskud paa Betalingsbalancens løbende Poster paa 1300 à 1400 Mill. Kr. Dette forudsætter konstant Indkomst. Imidlertid er den indenlandske Indkomst netop ikke konstant. Jørgen Pedersen regner med en samlet Nationalindkomstforøgelse paa 1200—1300 Mill. Kr., heri medregnet Forhøjelsen af Indkomstniveauet i Landbruget. Det forekommer ikke netop sandsynligt, at en Indkomststigning af denne Størrelse skulde kunne opsluge det angivne Overskud paa Betalingsbalancen. Og selv om man — hvad der maaske er mere rimeligt — gaar ud fra en Indkomststigning paa ca. 1800 Mill. Kr., bliver Konklusionen den samme. Derfor, hvis Maalet for Valutakurspolitikken er Overensstemmelse mellem Betalingsbalancens løbende Indtægter og Udgifter, og fuld Beskæftigelse fremkaldes ved finans- eller kreditpolitiske Midler, er 75 pCt.s Forhøjelse af Valutakurserne overflødig stor.

Afhandling (III) behandler den Forskydning i den økonomiske Fordeling, som Inflationen har medført ved at give Debitorer en Gevinst paa Kreditorers Bekostning, og forskellige Muligheder for Indgreb diskuteres. Et Hovedpunkt i den følgende Afhandling (IV) om Statsgældproblemet er netop, at en Engangsskat paa Formuestigninger ikke giver nogen rationel Løsning af Inflationsproblemet. Anmelderen kan i det væsentlige tilslutte sig Fremstillingen i Afhandling (IV), men mener dog, at Jørgen Pedersen undervurderer Betydningen af Statsgældens Størrelse for Skattetrykkets Højde. Men uanset om man er mere eller mindre enig med Jørgen Pedersen, maa man beklage — og undre sig over — at J. P. ikke som Medlem af det saakaldte Professorudvalg har haft Lejlighed til i Udvalgets Betænkning at fremføre sine Synspunkter.

I Bogens sidste Afhandling foretages en Bedømmelse af den økonomiske Politik 1918—20. Jørgen Pedersen's Konklusion er, at man i det store og

hele manøvrerede »ret fornuftigt mellem de mange Skær, som Efterkrigstidens Sejlads var ude for, og navnlig, at man ikke gennem Importregulering eller udvidet Rationering havde klaret sig bedre«. De vigtigste Forbehold gælder den offentlige Laantagning i Udlandet, som skabte Vanskeligheder senere hen, og at man tillod en meget hastig Stigning i Levefoden, som fremskyndede Forbruget af de udenlandske Tilgodehavender. Men — som det siges — Optagelsen af de udenlandske Laan hører væsentlig en senere Tid end den betragtede til, og Forhøjelsen af Levefoden var antagelig nødvendig for at undgaa større social Uro.

Jørgen Gelting.

»**Vor Tids Nationaløkonomi**«. Finanstidendes Forlag. København 1945. 116 Sider. Kr. 3,50.

Finanstidende har haft den gode Idé at præsentere den moderne Nationaløkonomi gennem en Række Artikler væsentlig skrevet af yngre Nationaløkonomer. Artiklerne er nu samlet i en lille Bog, der næsten dækker det samme Omraade som de almindelige Begynderbøger i Nationaløkonomi, men samtidig i Modsætning til Lærebøgerne har den Fordel, at den giver Læseren en Idé om, hvorledes de forskellige Emner lægges frem af den nyeste Forskning.

De mange Forfattere gør kun Fremstillingen livligere. De fleste af dem hører til de Aargange af unge Nationaløkonomer, som giver Løfte om, at Danmark endelig vil distancere Sverige som det førende Land i Norden paa den økonomiske Videnskabs Omraade, og det vilde være fristende for en lidt ældre Kammerat at benytte Lejligheden, nu man har den samlet, til at placere dem i Forhold til hinanden; men jeg lader være; selv om de hver for sig har behandlet deres Speciale, er Emnerne i forskellig Grad egnet til at servere udenfor Fagøkonomers Kreds. Dog skal det til Oplysning for Frue Plads bemærkes, at Aarhusøkonomerne er de bedste.

Jørgen Gelting indleder i Afsnittet »Gammel og ny Merkantilisme« med at fortælle, at den merkantilistiske Teori stod i samme Modsætning til Klassikerne som den moderne Teori. Man antog ikke en automatisk Tilpasning til fuld Beskæftigelse. Ogsaa et følgende Afsnit »Det økonomiske Kredsløb« og et senere Afsnit »Konjunkturbevægelser« er skrevet af Gelting. Ingen af disse Emner egner sig til korte Artikler. Multiplier-teorien bliver hængende i Luften, og Konjunkturbevægelserne bliver til en for simpel Skildring af Anlægsproduktionens stødvide Udvidelse + en Præsentation af den hollandske Økonom Tinbergen, men det er vel Redaktørerne, man her skal skyde paa. De burde have givet Gelting den dobbelte Plads til disse vigtige Afsnit. Helge L. Nørgaard har skrevet om Prisniveau og Pengeværdi. Han fortæller, hvor langt den moderne Opfattelse er fra Kvantitetsteorien, og kunde godt have nævnt Professor Jørgen Pedersen, der antagelig har inspireret hans Fremstilling og vel været medvirkende til, at han glemmer, at Korttidsforøgelser af Efterspørgslen meget vel kan give et stigende Prisniveau. Brems redegør for Lønstigningens Paradoks og den moderne Prisstivhed i to klare Afsnit om Arbejdslønnens Teori og Monopolpristeori. Kjeld Philip placerer Keynes Indsats i et Afsnit om »Renteteori«